

Brüssel, 7. detsember 2018
(OR. en)

15272/18

JAI 1258
COPEN 437
DROIPEN 197
GENVAL 44
CATS 94
EUROJUST 172
EJN 59
EJUSTICE 175

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	7. detsember 2018
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14540/18 + COR 1
Teema:	Vastastikune tunnustamine kriminaalasjades – Nõukogu järeldused (7. detsember 2018)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused „Vastastikuse tunnustamise edendamine vastastikuse usalduse suurendamisega“, mille nõukogu võttis vastu oma 6.–7. detsembril 2018. aastal toimunud 3661. istungil.

Nõukogu järeldused

„Vastastikuse tunnustamise edendamine vastastikuse usalduse suurendamisega“

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

tuletades meelde, et vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 82 lõikele 1 põhineb kriminaalasjades tehtav õiguslane koostöö liidus kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttel;

märkides, et selle põhimõtte kohaldamisel edastab ühe liikmesriigi pädev õigusasutus kohtuotsuse või õigusasutuse otsuse teise liikmesriigi pädevale õigusasutusele, kes täidab selle seejärel nii, nagu see oleks tema enda otsus (vastavalt kohaldatavatele õigusnormidele);

kinnitades, et vastastikuse tunnustamise põhimõtte rajaneb vastastikusel usaldusel, mis on välja kujunenud läbi liikmesriikide ühiste väärtuste, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõigused, nii et iga asutus on kindel, et teised asutused rakendavad nende kriminaalõigussüsteemides võrdväärseid õiguste kaitse standardeid;

rõhutades, et õigus õiglasele kohtumõistmisele, sealhulgas kohtusüsteemi sõltumatuse nõue, on põhiõiguste tõhusa kaitse jaoks ülimalt tähtis, kuna see tagab liidu õigusnormidest ja siseriiklikust õigusest tulenevate kõigi isiku õiguste kaitse ning liikmesriikide ühiste väärtuste austamise, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 2, eelkõige õigusriigi põhimõtted;

märkides, et erinevad küsimused – eelkõige praktilist või poliitilist laadi –, võivad kahjustada vastastikust usaldust, ning et seetõttu on vaja jätkuvaid jõupingutusi, et usaldust edendada ja suurendada;

pidades silmas, et sellised küsimused puudutavad muu hulgas erinevusi liidu õiguse rakendamisel ja kohaldamisel, õigusriiki, ning valdkondi, mis on põhiõiguste seisukohast eriti tundlikud, nagu kinnipidamistingimused ja eelvangistuse pikkus;

tuletades meelde, et ministrid arutasid 12.–13. juulil 2018 toimunud mitteametlikul kohtumisel hiljutisi arenguid, mis tekitavad vastastikuse tunnustamise põhimõtte jaoks probleeme, samuti arutati Euroopa Liidu Kohtu asjakohast kohtupraktikat;

tuletades lisaks meelde, et CATSi 18. septembri 2018. aasta koosolekul arutasid delegatsioonid eesistujariigi dokumenti, milles on esile toodud vastastikuse tunnustamise vahendite kohaldamisel tekkivad probleemid ja takistused ning esitatud ettepanekud potentsiaalsete meetmete kohta (11956/18);

tuletades meelde, et nõukogu 11. oktoobri 2018. aasta istungil (justiits- ja siseküsimused) andsid ministrid panuse vastastikust tunnustamist ja vastastikust usaldust edendavate parimate tavade ja meetmete kohta ning praktiliste ja õiguslike meetmete kohta, mis on võetud, et käsitleda viimaseid arenguid, eelkõige arenguid Euroopa Kohtu ning Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikas (12492/18),

ON VÕTNUD VASTU JÄRGMISED JÄRELDUSED:

1. **liikmesriikidele** tuletatakse meelde, et ELi vastastikuse tunnustamise alaste õigusaktide tõhusus ja mõjus, eelkõige nende õigusaktide, mille õiguslik vorm on kas raamotsus või direktiiv, sõltub suures osas asjakohastest siseriiklikest õigusaktidest, mis on koostatud ja vastu võetud kooskõlas nende õigusaktidega;

2. **liikmesriike** kutsutakse tungivalt üles võtma teadmiseks, kui oluline on rakendada menetlusõiguste direktiive¹ õigeaegselt ja nõuetekohasel viisil, et tagada õigus õiglasele kohtumõistmisele;
3. **liikmesriigid** peaksid jätkuvalt tagama kohtunike ja kohtute sõltumatuse ja erapooletuse, kuna see moodustab põhiõiguste harta artikli 47 teise lõiguga tagatud õiglase kohtumõistmise põhiõiguse põhisisu;
4. **liikmesriikidele** tuletatakse meelde, et vastavalt Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikale võib vastastikuse tunnustamise vahendi alusel tehtud õigusasutuse otsuse või kohtuotsuse täideviimisest keeldumine olla põhjendatud ainult erandlikel asjaoludel ning võttes arvesse, et tulenevalt ELi õiguse ülimuslikkuse põhimõttest, ei saa liikmesriigid nõuda teiselt liikmesriigilt põhiõiguste riigisisest kaitset kõrgemal tasemel, kui on tagatud liidu õigusega. Sellest tulenevalt tuleks mis tahes täitmata jätmise juhtumit, mille aluseks on põhiõiguste rikkumine, kohaldada kitsalt, järgides Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikas väljatöötatud lähenemisviisi;
5. **liikmesriike** julgustatakse kehtestama õigusaktid, mis võimaldavad vajaduse korral kasutada alternatiivseid meetmeid kinnipidamisele, et vähendada kinnipeetavate arvu kinnipidamisasutustes, edendades sellega sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärki ning pidades silmas ka asjaolu, et kehvad kinnipidamistingimused ja vanglate ülerahvastatus sageli vähendab vastastikust usaldust;
6. **liikmesriike** ja **komisjoni** kutsutakse üles edendama pidevat koolitust kohtunikele, prokuröridele ja teistele õigusala töötajatele, sealhulgas põhiõiguste kaitse valdkonnas kriminaalmenetluses, sest see võib suurendada vastastikusel tunnustamisel põhinevate ELi õigusaktide kohaldamist, suurendada vastastikust usaldust Euroopa õigusruumis, korraldades õiguslase koolituse seminare ja vahetusi, ning võtta nõuetekohaselt arvesse selle valdkonna koolituste piisavat rahastamist riiklikul ja Euroopa tasandil, eelkõige Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku korraldatud koolituste puhul;

¹ Direktiivid 2010/64, 2012/13, 2013/48, 2016/343, 2016/800 ja 2016/1919 liikmesriikidele, kelle jaoks need on siduvad.

7. **liikmesriike** julgustatakse nende jurisdiktsioonis määrama praktikuid – kes võivad olla Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku riiklikud kontaktpunktid – kui kriminaalasjades tehtava õigusosalase koostöö spetsialiste, nii et nad aitaksid teisi praktikuid kõigi asjakohaste õigusaktide, sealhulgas vastastikuse tunnustamise põhimõttel põhinevate ELi õigusaktide kohaldamisel;
8. **liikmesriike** julgustatakse, võimaluse korral ELi rahastuse toel, edendama teabevahetust eri liikmesriikide praktikute vahel ja stimuleerima nende praktikute vahel teisi kontakte, kuna see võib suurendada vastastikust usaldust ja edendada vastastikuse tunnustamise põhimõtte tõhusat kohaldamist;
9. **liikmesriike** julgustatakse jagama teavet parimate tavade kohta, et suurendada vastastikust tunnustamist ja usaldust, sealhulgas kriminaalkoostöö tööühmas (COPEN) või CATSis;
10. **liikmesriike** julgustatakse kehtestama (mittesiduvad) suunised ELi vastastikuse tunnustamise õigusaktide kohaldamise kohta, et aidata praktikutel mõista, kuidas tuleb tõlgendada ja kohaldada liikmesriigi õigusakte, millega rakendatakse ELi õigusakte;
11. **liikmesriikidel** palutakse julgustada praktikuid kasutama täielikult ära Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku ja Eurojusti poolt pakutavaid võimalusi, oma vastavate volituste piires, et abistada praktikuid nende töös kriminaalasjades tehtava õigusosalase koostöö alal;
12. **liikmesriike** kutsutakse eelkõige üles julgustama praktikuid kasutama õigusosalase koostöö praktilisi töövahendeid ja vastastikuse tunnustamise vahendite (elektroonilisi) vorme ja sertifikaate, mis on kättesaadavad Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku veebisaidil, kuna see võib lihtsustada nende rakendamist;

13. **liikmesriike** kutsutakse üles julgustama neid õigusala töötajaid, kes tegutsevad vastastikuse tunnustamise menetlustes täitvate asutustena, alustama dialoogi ja otseseid konsultatsioone taotlevate asutustega teistes liikmesriikides, kui see on asjakohane, eelkõige enne seda, kui kaalutakse mitte tunnustada või täita mõnda otsust või kohtuotsust, mis on selliste menetluste raames saadetud;

14. **liikmesriike** kutsutakse üles tagama, et Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunktid oleks suutlikkus täita oma Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunkti ülesandeid samaaegselt tavapärase kohustuste ja ülesannetega, nagu rõhutati vastastikuse hindamise kuuenda vooru lõpparuandes (soovitus nr 7), et Euroopa õiguslase koostöö võrgustik saaks jätkata oma ülesannete tõhusat täitmist, sealhulgas vastastikuse tunnustamise valdkonnas;

15. **liikmesriigid**, kes on esitanud vastastikuse tunnustamise vahendi kohta avalduse (reservatsiooni) palutakse kontrollida, kas sellist avaldust saab tagasi võtta, et edendada asjaomase vahendi ühetaolist kohaldamist;

16. **liikmesriike** kutsutakse üles edendama pädevate esindajate aktiivset osalemist nii vanglate ülerahvastatust käsitleval konverentsil, mida Euroopa Nõukogu korraldab Euroopa Komisjoni toetusel 24. ja 25. aprillil 2019, kui ka Euroopa karistussüsteemide praeguseid väljakutseid käsitleval konverentsil, mis toimub Euroopa Liidu Nõukogu Rumeenia eesistumise raames;

17. **liikmesriike ja komisjoni** kutsutakse üles esmajärjekorras looma elektrooniliste tõendite digitaalse vahetussüsteemi, mille abil saaks turvaliselt edastada Euroopa uurimismäärusi ning vastastikuse õigusabi taotlusi ja vastuseid;

18. **komisjoni** kutsutakse üles kasutama oma pädevusi, kui see on asjakohane, tagamaks, et ELi õigusakte, milles käsitletakse õiguslast koostööd kriminaalasjades ja menetlusõigusi, rakendatakse õigeaegselt ja nõuetekohaselt;

19. **komisjoni** kutsutakse üles andma praktilisi juhiseid Euroopa Liidu Kohtu hiljutise kohtupraktika, eelkõige *Aranyosi* kohtupraktika kohta, samuti selle kohta, kuidas leida õigusala töötajate jaoks asjakohaseid allikaid objektiivse, usaldusväärse ja nõuetekohaselt ajakohastatud teabega liikmesriikide kinnipidamisasutuste ning vanglates valitsevate tingimuste kohta;

20. **nõukogu** kutsub liikmesriike üles kaaluma vangide kinnipidamistingimusi ja kohtlemist käsitleva Euroopa Nõukogu teabelehe tõlkimist oma ametlikku keelde ning pakkuma neid tõlkeid Euroopa Nõukogule tema veebisaidil avaldamiseks;

21. **komisjoni** kutsutakse üles liikmesriikidega konsulteerides täiustama ja korrapäraselt ajakohastama oma Euroopa vahistamismäärust käsitlevat käsiraamatut, võttes sealjuures arvesse Euroopa Liidu Kohtu hiljutist kohtupraktikat ning parimaid tavaid selle õigeks kohaldamiseks, ning koostama käsiraamatuid muude vastastikuse tunnustamise vahendite kohta, kui need on liikmesriikide poolt täielikult rakendatud, hõlmates raamotsuseid vabadusekaotuslike karistuste² ja vangistuse tingimisi kohaldamata jätmise³ kohta, tulevikus ka Euroopa uurimismääruse direktiivi⁴ ning arestimis- ja konfiskeerimisotsuste määrust,⁵ et edendada kõnealuste vahendite nõuetekohast rakendamist ja kohaldamist;

22. **komisjoni** kutsutakse üles edastama liikmesriikide teateid ELi vastastikuse tunnustamise vahendite ja muude kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö seisukohalt asjakohaste vahendite kohta Euroopa õiguslase koostöö võrgustikule vähemalt ühes üldiselt arusaadavas ELi keeles, et ta saaks need oma veebisaidil avaldada;

² Raamotsus 2008/909.

³ Raamotsus 2008/947.

⁴ Direktiiv 2014/41.

⁵ Määrus 2018/1805.

23. **komisjoni** innustatakse jätkama ekspertide ja õigusala töötajate kohtumiste korraldamist, et arutada vastastikuse tunnustamisega seotud küsimusi, suurendama selliste kohtumiste sagedust ja intensiivsust, kui seda peetakse vajalikuks, ning tegema selliste koosolekute tulemused õigusala töötajatele kättesaadavaks;

24. **komisjoni** kutsutakse üles edendama ELi rahastamisprogrammide raames kättesaadavate rahaliste vahendite optimaalset kasutamist, kui need tehakse kättesaadavaks, et tugevdada ja edendada liikmesriikidevahelist õiguslast koostööd, sealhulgas selleks, et moderniseerida liikmesriikide kinnipidamisasutusi ja aidata liikmesriikidel tegeleda puudulike kinnipidamistingimuste probleemiga, kuna see võib mõjuda kahjulikult vastastikuse tunnustamise vahendite kohaldamisele;

25. **komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamenti** innustatakse koostama vastastikust tunnustamist käsitlevaid õigusakte, sealhulgas vorme ja sertifikaate, selgemalt, täpsemalt ja kasutajasõbralikumalt, ning suurendama järjepidevust selliste õigusaktide koostamisel, et hõlbustada kõnealuste õigusaktide kohaldamist õigusala töötajate poolt. Kui see on asjakohane, tuleks selleks taotleda toetust Eurojustilt ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustikult;

26. **Eurojusti** innustatakse jätkama oma operatiivset ja strateegilist tööd seoses vastastikuse tunnustamise vahenditega, et hõlbustada nende kohaldamist;

27. **Eurojusti ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustikku** kutsutakse üles jätkama aktiivset rolli takistuste kõrvaldamiseks ja paremate tavade kindlaksmääramiseks vastastikuse tunnustamise valdkonnas ning jätkama korrapäraselt tähelepanu pööramist vastastikuse tunnustamise vahenditele kohtumistel õigusala töötajatega;

28. **Euroopa õiguslase koostöö võrgustikku** kutsutakse üles täiendama oma veebisaiti, muu hulgas praktilise teabega vastastikuse tunnustamise vahendite kohta, kuna see on osutunud õigusala töötajate jaoks väga kasulikuks vahendiks;

29. **Euroopa õiguslase koolituse võrgustikku** innustatakse jätkama liidu õiguse alaste koolituste korraldamist, kus ka käsitletakse Euroopa Liidu põhiõiguste harta tähtsust vastastikuse tunnustamise vahendite toimimisele kriminaalasjades, samuti õigusala töötajate vahelisi vahetusi;
30. **nõukogu** kutsutakse üles määrama teatavate vastastikuse tunnustamise vahendite praktiline toimimine vastastikuste hindamiste üheksanda vooru teemaks;
31. **eesistujariiki** kutsutakse üles jätkama asjakohase tähelepanu pööramist, sealhulgas poliitilisel tasandil, vastastikuse tunnustamise ja vastastikuse usalduse teemale, eelkõige tagades kõnealusel teemal korrapärase arvamuste vahetuse, et edendada vahendite kohaldamist vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel.
-